

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового
проживання комунального закладу «Центр надання соціальних
послуг» Парафіївської селищної ради**

06.03.2026

м. Чернігів, 2026 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 06.03.2026 групою НПМ здійснено відвідування відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання комунального закладу «Центр надання соціальних послуг» Парафіївської селищної ради (далі – відділення, заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Гиря Марина Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ).

Кебець Інна Андріївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Сакір-Молочко Ніна Василівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Шумська Наталія Олександрівна, представник громадської організації.

Чумак Артем Володимирович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Відділення знаходиться за адресою: вул. Мазепи, буд. 11-А, сел. Парафіївка, Прилуцький р-н, Чернігівська обл., 16730.

Керівництво:

Овечко Світлана Миколаївна – директор комунального закладу «Центр надання соціальних послуг» Парафіївської селищної ради (далі – Центр).

Відповідно до Положення про відділення, затвердженого наказом директора Центру від 10.10.2025 № 90 (далі – Положення), заклад утворюється для обслуговування не менше як 10-ти і не більше як 22-х одиноких громадян. До відділення приймаються громадяни похилого віку, особи з інвалідністю (які досягли 18-річного віку), хворі (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності, але не більше як на чотири місяці), які відповідно до висновку лікарсько-консультативної комісії за станом здоров'я не здатні до самообслуговування, потребують постійного стороннього догляду та допомоги, стаціонарного догляду, соціально-побутових, соціально-медичних та інших соціальних послуг.

Відділення утримується за рахунок коштів місцевого бюджету, а саме: загального та спеціального фонду, який формується за рахунок відрахувань 75% пенсії підопічних (повне державне утримання), 80% доходів отримувача соціальної послуги шляхом підрахунку і встановлення диференційованої плати

та 100% повної вартості утримання підопічних відділення.

Заклад розрахований на проживання 22 осіб. На день відвідування до відділення зараховано 18 осіб (11 чоловіків та 7 жінок), з них: 3 особи з інвалідністю, 3 особи з числа внутрішньо переміщених осіб, 1 особа пересувається на кріслі колісному, 4 особи є ліжковими хворими. Більшість підопічних – люди похилого віку (від 70 до 90 років).

До відділення громадяни приймаються на підставі рішення уповноваженого органу Парафіївської селищної ради про надання соціальних послуг.

У закладі всі підопічні перебувають на повному державному утриманні з відрахуванням 75% пенсії.

Заклад включений до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг як надавач послуг стаціонарного догляду.

Відділення функціонує з 09.02.2017, загальна площа будівлі становить 1283,3 м². Заклад розміщено у двоповерховій будівлі, яка раніше функціонувала як поліклініка (фото 1). Матеріально-технічна база відділення включає 11 житлових приміщень, допоміжні приміщення, їдальню, харчоблок, складське приміщення, медичний кабінет, вестибюль та санітарно-гігієнічну кімнату.

Будівля відділення забезпечена централізованим водопостачанням, водовідведенням та бойлером для підігріву води.

Обслуговування отримувачів соціальної послуги відповідно до штатного розпису здійснюють, зокрема: сестра медична без категорії – 1 шт.од; молодша медична сестра з догляду за хворими – 4 шт.од.; кухар – 2 шт.од.; машиніст із прання та ремонту спецодягу – 0,5 шт. од.; сестра господиня – 1 шт.од.; молодша медична сестра (санітарка- прибиральниця) – 1 шт.од., оператор котельні – 2 шт.од.

Залишається вакантною посадою завідувач відділення – 1 шт. од.

Відповідно до затверджених посадових інструкцій медичних працівників до функціональних обов'язків медичного персоналу включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання.

Найчисельнішу вікову категорію становлять підопічні від 71 до 89 років – 13 осіб; віком від 56 до 70 років – 3 особи; віком від 90 років – 2 особи (одна особа 91 рік, одна особа 98 років).

Протягом 2025 року у закладі померло 2 підопічних, у 2026 році вже померло 2 підопічних. Фактів насильницької смерті не встановлено. Основною причиною смерті підопічних здебільшого є хронічна серцева недостатність.

На утримання закладу кошторисом затверджено 6 318641,00 тис. грн на 2025 рік та 5 928480,00 тис. грн на 2026 рік.

Закладом укладено з комунальним підприємством «Парафіївський центр первинної медико-санітарної допомоги» Парафіївської селищної ради договір про надання первинної медичної допомоги підопічним відділення від 12.01.2026.

Для відпочинку облаштовані місця для сидіння. Найбільш популярним місцем відпочинку підопічних є ганок перед центральним входом до відділення. Вікна у кімнатах відділення не заграбовані.

Отримувачі соціальних послуг проживають у кімнатах по 2–3 особи, з кожним із них укладено договір про надання соціальних послуг.

Постільна білизна, рушники та одяг замінюються щотижнево. Ліжковим хворим заміна білизни та одягу здійснюється за потреби.

У закладі наявні дві санітарні кімнати з душем та два санвузла, пристосовані для потреб осіб з інвалідністю. У житлових кімнатах встановлено переносні стільці-туалети для підопічних із обмеженою рухливістю (фото 2, 3).

На чергуванні у відділенні з отримувачами соціальної послуги залишається дві молодші медичні сестри.

У закладі організовано чотириразове харчування. Добові витрати на харчування отримувача соціальної послуги становлять 75,00 грн., загальна сума витрат на одного підопічного в місяць складає 25 175,00 грн.

Відповідно до наказу начальника Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області від 21.03.2025 № 192 закладом вжито вичерпних заходів щодо державної реєстрації потужностей з виробництва або обігу харчових продуктів.

Згідно з результатами санітарно-мікробіологічного дослідження питної води від 16.02.2026 № 86, проведеного Ічнянським відділенням Прилуцького міськрайонного відділу Державної установи «Чернігівський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України», якість питної води відповідає вимогам Державних санітарних норм і правил 2.2.4.171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».

Робочі поверхні та посуд чисті, це також підтверджується результатом санітарно-мікробіологічних досліджень від 12.02.2026 № 125-134, виданим Прилуцький міськрайонного відділу Державної установи «Чернігівський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України» (фото 4). Працівники, які залучені до робіт у харчоблоці, вчасно проходять медичні огляди, що підтверджено відповідними записами в особистих медичних книжках.

Відповідно до вимог Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» отримувачами соціальної послуги укладено (підписано) декларації з лікарем, який надає первинну медичну допомогу. Витрати закладу на медикаменти на одну особу в день складають 7,00 грн.

У коридорах та вестибюлі наявні вогнегасники, що забезпечують можливість оперативного реагування у разі виникнення пожежі (фото 5).

У коридорі відділення наявний стенд з інформацією про права і обов'язки отримувача соціальної послуги, про національну гарячу лінію для отримувачів соціальної послуги, адреси та телефони посадових осіб (зокрема й

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини) та гарячих ліній, на які вони можуть звертатись у разі порушення їх прав та інтересів.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з усіма отримувачами соціальної послуги, а також ознайомила з особовими справами отримувачів соціальних послуг, оглянула житлові та допоміжні приміщення. Скарг на неналежне поводження від отримувачів соціальної послуги не надходило. Також підопічні повідомили про відсутність застосування до них будь-яких заходів фізичного або психологічного впливу.

Окрім того, у ході відвідування групою НПМ встановлено, що у закладі проживає 3 особи з числа внутрішньо переміщених осіб. За наявності відповідних умов вони могли б брати участь у реалізації програми «Гроші ходять за людиною». Дана програма передбачає надання послуг підтриманого проживання або стаціонарного догляду для внутрішньо переміщених осіб з інвалідністю та людей похилого віку, які потребують догляду.

Такі особи можуть отримати фінансування для оплати послуг догляду. Держава перераховує кошти організації, що забезпечує догляд, як у стаціонарному, так і у форматі підтриманого проживання.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування закладу групою НПМ здійснено 15.07.2025, за результатами якого групою НПМ виявлено порушення прав: на життя та безпеку; на захист від катувань, жорстокого, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження чи покарання; на охорону здоров'я та медичну допомогу; на повагу до приватного і сімейного життя; осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення; на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло; на свободу думки, совісті та релігії; на інформацію; на ефективні засоби юридичного захисту.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

Чернігівській обласній військовій адміністрації:

забезпечити контроль за додержанням прав підопічних;

вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності.

Прилуцькій районній військовій адміністрації звіт за результатами НПМ відвідування до відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання Комунального закладу «Центр надання соціальних послуг» Парафіївської селищної ради взяти на контроль.

Парафіївській селищній раді:

передбачити фінансування на: облаштування укриття Центру; обладнання кімнат закладу кнопками виклику та ширмами; встановлення системи пожежної сигналізації; облаштування приміщень відділення відповідно до Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку,

будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН В.2.2-40:2018);

забезпечити відділення необхідним твердим інвентарем відповідно до Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми);

врегулювати питання дотримання мінімальних норм площі в житлових кімнатах відповідно до Держаних будівельних норм В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007);

розглянути питання про укомплектування штатного розпису Центру у частині, що стосується відділення, відповідно до вимог наказу Міністерства соціальної політики України від 12.07.2016 № 753 для належної організації догляду за мешканцями відділення та недопущення покладання доглядових функцій на підопічних;

забезпечити недопущення дискримінації громадянки А. та вжити належних заходів для сприяння її офіційному оформленню до відділення згідно з чинним законодавством.

Комунальному закладу «Центр надання соціальних послуг» Парафіївської селищної ради забезпечити:

облаштування укриття відповідно до норм та стандартів чинного законодавства.

доступність приміщень відділення для маломобільних підопічних відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018 та повноцінне використання підіймача;

належне ведення Журналу реєстрації випадків тілесних ушкоджень, травматизму;

дотримання Мінімальних норм щодо забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем відділення;

встановлення системи пожежної сигналізації у відділенні;

належне зберігання добових проб страв;

наявність ширм для проведення гігієнічних процедур та кнопок виклику персоналу;

організацію денної зайнятості підопічних відповідно до інтересів та стану здоров'я;

ремонт зламаних меблів та несправних рукомийників;

розміщення меню на доступній висоті з урахуванням потреб маломобільних осіб;

заміну у внутрішній документації термін «інвалід» на «особа з інвалідністю»;

дотримання нормативів площі житлових кімнат відповідно до ДБН В.2.2-18:2007;

права ліжкових хворих та маломобільних підопічних на доступ до прогулянок на свіжому повітрі;

можливість облаштування кімнати для відвідувачів та молитовний простір;

налагодження співпраці зі Східним міжрегіональним центром з надання безоплатної правничої допомоги.

Рекомендації надані за результатом попереднього відвідування частково виконані, а саме:

до посадових інструкцій медичного персоналу включено пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання;

доопрацьовано та приведено в належний стан ведення Журналу реєстрації випадків тілесних ушкоджень, травматизму;

забезпечено належне зберігання добових проб страв;

ємності для води приведено в належний стан;

відремонтовано несправні рукомийники;

меню розміщено в доступному місці.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У ході відвідування встановлено, що в закладі наявне найпростіше укриття. Однак, під час спілкування підопічні повідомили, що під час повітряної тривоги залишаються у своїх кімнатах, що не відповідає вимогам безпеки в умовах воєнного стану. Також підопічні не ознайомлені з порядком дій під час повітряної тривоги.

Окрім того, згадане укриття не відповідає вимогам Акта обстеження об'єкта фонду захисних споруд цивільного захисту від 26.02.2025 № 32. Зокрема, виявлено невідповідності пункту 10 щодо наявності резервних джерел живлення, пункту 11 щодо стану системи освітлення, пункту 14 щодо наявності та справності санітарних приладів та інше.

Також групою НПМ з'ясовано, що підвальне приміщення, яке мало б використовуватися як найпростіше укриття, перебуває у незадовільному технічному стані та не відповідає Вимогам щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579, та пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт), а саме: у приміщенні сиро та холодно; приміщення не пристосоване для маломобільних осіб; відсутні системи опалення та каналізації; укриття не облаштоване належною кількістю місць для сидіння; відсутнє електропостачання; відсутні засоби зв'язку та

оповіщення тощо.

У найпростішому укритті частково наявні стільці, декілька ліжок, котрі захаращені речами, біотуалет, запаси питної води у пластикових ємностях та невелика кількість технічної води, коробка з медичними засобами (перев'язувальні матеріали). Водночас фактично зазначене приміщення використовується адміністрацією закладу для зберігання городини та яблук (фото 6). Інші обладнані укриття, які б забезпечували можливість безпечного перебування підопічних та персоналу у разі повітряної тривоги або обстрілів, у закладі відсутні.

Таким чином, встановлені обставини свідчать про неналежне виконання адміністрацією закладу обов'язків щодо забезпечення безпечних умов перебування отримувачів соціальної послуги та створюють реальні ризики порушення їхнього права на життя та безпеку.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283 та 284 Цивільного кодексу України).

2. Під час відвідування виявлено, що лікарські засоби підопічних зберігаються у невідповідних умовах (у прозорій скляній шафі), без забезпечення контролю температури та вологості (фото 7).

Відповідно до статті 3 Закону України «Про соціальні послуги» надання соціальних послуг здійснюється із дотриманням базових принципів, зокрема принципу безпечності.

Зберігання препаратів у спосіб, що не гарантує збереження їхніх лікувальних властивостей, створює прямі ризики для життя та здоров'я підопічних, що не відповідає принципам надання соціальних послуг.

Крім того, це є порушенням Розділу VIII Державного стандарту, згідно з яким надавач зобов'язаний забезпечити «організацію надання медичної допомоги, у тому числі відповідно до призначень лікарів». Оскільки більшість лікарських засобів є фоточутливими (чутливими до світла), їх перебування у прозорій шафі порушує вимоги Закону України «Про лікарські засоби» щодо обов'язковості дотримання умов зберігання, визначених виробником.

3. Відповідно до пункту 1 розділу VIII Державного стандарту основними заходами, що складають зміст соціальної послуги стаціонарного догляду є спостереження за станом здоров'я та організація надання медичної допомоги, у тому числі відповідно до призначень лікарів. Також згідно з пунктом 3.3 Положення підопічні забезпечуються медичним обслуговуванням та медикаментами відповідно до медичного висновку та законодавства.

У ході аналізу медичної документації групою НППМ встановлено, що підопічному Б. призначено лікарський засіб «Азалептол», який належить до антипсихотичних лікарських засобів. Водночас у медичній документації відсутні належні записи щодо призначення лікаря та визначеного дозування. Відповідна інформація міститься лише у журналі, який веде медична сестра, що створює

ризика для безпеки та здоров'я підопічного, зокрема щодо правильності призначення, дозування та контролю за застосуванням лікарського засобу.

Водночас під час огляду встановлено, що зазначений лікарський засіб зберігався у шухляді робочого столу медичної сестри, без забезпечення спеціальних умов зберігання.

Неналежне зберігання психотропних лікарських засобів може створювати ризики їх неконтрольованого доступу та порушення встановленого порядку обігу таких препаратів.

4. У закладі перебувають підопічні з ознаками стану здоров'я, що викликають занепокоєння у групи НПМ. Зокрема, під час спілкування з підопічною К. виявлено дезорієнтацію особи у просторі та часі (особа не пам'ятає певних своїх дій, висловлює хибні твердження тощо). Попри наявність таких поведінкових особливостей, закладом не вжито належних заходів щодо спостереження за станом здоров'я підопічної, проведення відповідних консультації з профільними лікарями.

Відповідно Державного стандарту одним з обов'язків надавача послуг є спостереження за станом здоров'я підопічних та організація надання їм медичної допомоги. Відсутність ініціювання огляду спеціалістом у даному випадку свідчить про неналежний медичний контроль за станом здоров'я підопічної, що унеможливує надання їй належного догляду, безпечного середовища, а також призводить до порушення права на охорону здоров'я.

5. У ході відвідування встановлено, що у відділенні не ведеться первинна облікова медична документація, зокрема форма №003-4/о «Листок лікарських призначень», затверджена наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.05.2013 №435.

Водночас медичною сестрою ведуться записи довільної форми у зошитах щодо стану здоров'я підопічних (температура тіла, артеріальний тиск, прийом лікарських засобів). Відсутність належної медичної документації унеможливує контроль за виконанням призначень лікаря, у тому числі щодо дозування та порядку прийому лікарських засобів. Зазначене є порушенням пункту 1 Розділу VIII Державного стандарту.

6. Закладом не забезпечується належна організація оглядів підопічних профільними лікарями відповідно до потреб їхнього стану здоров'я. Зокрема, у деяких підопічних є записи про огляд офтальмолога з діагнозом (підозра на глаукому, катаракта тощо) та призначеннями.

Водночас не ведеться контроль за виконанням цих призначень, а організація подальших консультацій профільних лікарів або повторних оглядів підопічних відсутня. Внаслідок цього неможливо забезпечити належний медичний супровід підопічних та своєчасне реагування на їхній стан здоров'я, що є порушенням вимог Державного стандарту.

7. У ході відвідування встановлено, що особисті продукти харчування підопічних зберігаються у холодильному обладнанні, яке знаходиться у їдальні, однак правила зберігання не дотримані: продукти не персоніфіковані (не

підписано по прізвищах підопічних); відсутнє маркування продуктів, які не є у заводській упаковці, зокрема щодо терміну придатності та дати надходження; не дотримується товарне сусідство, оскільки різні категорії продуктів зберігаються разом; виявлено продукти із закінченим терміном придатності, зокрема масло (кінцевий термін 04.10.2025) та намазка (кінцевий термін 28.11.2025); у холодильнику також зберігаються ліки невідомого походження (фото 8, 9).

Відсутність належного контролю за зберіганням продуктів і медикаментів створює ризики для здоров'я підопічних та не відповідає вимогам санітарних норм і правил безпечного зберігання харчових продуктів.

8. У закладі наявна відокремлена кімната (ізолятор) для спостереження за новоприбулими підопічними протягом 14 днів задля виявлення проявів гострих інфекційних хвороб та запобігання їх розповсюдженню серед мешканців та ізолювання хворих підопічних. Проте в згаданій кімнаті відсутня вбиральня та ванна з душем, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007. Зазначене порушує також вимоги Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб».

9. Житлові кімнати не обладнано кнопками виклику персоналу. У разі виникнення потреби в екстреній медичній допомозі у підопічних виникає проблема у швидкому та своєчасному зверненні за допомогою до медичних працівників.

10. Підопічні закладу не забезпечені дієтичним харчуванням з урахуванням віку та стану здоров'я у межах натуральних норм харчування, хоча фактично існує дана потреба. Так, в ході ознайомлення з медичною документацією виявлено, що підопічному В. профільним лікарем винесено рекомендацію щодо дієтичного харчування. Відсутність належного харчування створює додаткові ризики для здоров'я підопічних і свідчить про неналежну організацію харчування у закладі та не відповідає підпункту 2 пункту 39 Переліку, умовам та порядку надання соціальних послуг відділенням стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання територіального центру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2009 № 1417.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

11. Групою НПМ встановлено порушення в деяких кімнатах норм житлової площі на особу, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 10 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007). Відповідно до підпункту 6.1.1.2 пункту 6.1. ДБН В.2.2.-18:2007 площі житлових кімнат у відділеннях для осіб, спроможних самостійно пересуватися, і для осіб з інвалідністю, що пересуваються на кріслах колісних, приймаються з розрахунку не менше відповідно 8 м² і 10 м² на людину, але не менше 10 м² і 12 м² – в одномісних.

Водночас площа кімнати № 2 становить 10 м², а сама кімната розрахована на проживання 2 осіб. Відтак на одну особу припадає 5 м². Зазначене порушує передбачені чинним законодавством норми площі на одну особу (фото 10).

12. Групою НПМ встановлено, що соціальна послуга стаціонарного догляду у закладі надається з окремими порушеннями вимог чинного законодавства щодо забезпечення належних умов проживання отримувачів соціальної послуги.

Зокрема, у житлових кімнатах наявний специфічний запах та захаращеність приміщень особистими речами підопічних, особливо у зоні умивальників (фото 11).

Крім того, у кожній житловій кімнаті розміщені стільці-туалети. Водночас у зв'язку з недотриманням норм житлової площі на одну особу зазначені пристосування для задоволення фізіологічних потреб розташовані безпосередньо біля ліжок підопічних, що не відповідає санітарно-гігієнічним вимогам та не забезпечує належного рівня приватності. Під час відвідування групою НПМ встановлено, що маломобільні підопічні приймали їжу за столиками біля ліжок, поряд з якими розміщувалися стільці-туалети. При цьому зафіксовано, що зазначені ємності були наповнені та своєчасно не очищені, хоча на момент відвідування вже настав обідній час (фото 12).

Також у кімнаті № 3 під ліжками виявлено накопичення пилу та сміття, що може свідчити про неналежне проведення поточного прибирання приміщень. У холі закладу, де облаштовано місце для відпочинку підопічних та встановлено телевізор для спільного перегляду, також виявлено наявність пилу та павутиння.

Зазначене може свідчити про неналежне забезпечення санітарно-гігієнічних умов проживання отримувачів соціальної послуги та не повною мірою відповідає вимогам Закону України «Про соціальні послуги» та Державному стандарту, відповідно до яких надавач соціальної послуги зобов'язаний забезпечити належні умови проживання та санітарно-гігієнічний стан приміщень.

13. У кожній житловій кімнаті наявні шафи для зберігання особистих речей підопічних. Водночас групою НПМ встановлено, що у частини підопічних особисті речі зберігаються у коробках та пакетах безпосередньо біля ліжок, що призводить до додаткового захаращення житлового простору та не відповідає санітарно-гігієнічним вимогам щодо утримання житлових приміщень.

14. У порушення Мінімальних норм у кімнатах підопічних відсутні приліжкові килимки.

15. Під час огляду житлових кімнат встановлено, що на ліжках розміщені нові матраци, які досі знаходяться у заводській поліетиленовій упаковці. Підопічні скаржилися, що сон на таких матрацах є вкрай незручним, оскільки через наявність поліетиленової плівки простирадла постійно зісковзують та під час сну є ризик сповзти з ліжка. Це не лише ускладнює відпочинок, а й таке використання матраців перешкоджає належній вентиляції матраців, спричиняє

надмірну пітливість, що має негативні наслідки для гігієни та стану шкіри підопічних (фото 13).

Крім того, встановлено, що у частини підопічних відсутні ортопедичні матраци, натомість використовуються старі ватяні матраци, які мають ознаки зношення (фото 14). Підопічні скаржилися членам групи НПМ на дискомфорт під час відпочинку, зокрема на надмірну жорсткість спального місця та відчутний тиск елементів металевої конструкції ліжка.

За поясненнями адміністрації закладу, використання поліетиленових упаковок на матрацах зумовлено необхідністю їх збереження у зв'язку з наявністю у відділенні ліжкових підопічних.

Водночас зазначена практика не відповідає вимогам щодо забезпечення належних умов проживання отримувачів соціальної послуги, передбачених Законом України «Про соціальні послуги» та Державним стандартом, відповідно до яких надавач соціальної послуги зобов'язаний забезпечувати належні побутові умови та комфортне спальне місце для отримувачів послуги.

16. Групою НПМ встановлено відсутність технологічних карт приготування їжі, що є порушенням вимог організації харчування, унеможливує здійснення належного контролю за якістю страв, дотриманням рецептури, норм закладки продуктів та технологічного процесу.

17. Групою НПМ встановлено недоліки у зберіганні запасів харчових продуктів у відділенні. Зокрема, у складських приміщеннях наявна значна кількість круп та інших продуктів харчування, отриманих у вигляді гуманітарної допомоги, які зберігаються у нефабричній тарі (поліетиленових пакетах). У зв'язку з відсутністю належного маркування на таких упаковках неможливо встановити дату фасування та кінцевий термін придатності продуктів (фото 15).

Крім того, під час огляду виявлено окремі харчові продукти (зокрема крупи – ячну та рисову), термін придатності яких минув. Також на частині упаковок зафіксовано пошкодження (отвори у пакетах), наявність молі та сліди життєдіяльності комах (фото 16, 17), що може свідчити про неналежні умови зберігання харчових продуктів.

Зазначене не відповідає вимогам Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», відповідно до яких необхідно забезпечувати належні умови зберігання харчових продуктів, їх простежуваність, а також не допускати використання харчових продуктів, що є непридатними або становлять ризик для здоров'я людини.

Порушення права на повагу до приватного сімейного життя (стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 32 Конституції України)

18. Через брак приміщень в закладі відсутня кімната для відвідувачів. Підопічні зустрічаються з родичами та відвідувачами в місцях загального

користування або в житлових кімнатах, що порушує право підопічних на конфіденційне спілкування.

19. Групою НПМ встановлено, що одяг, взуття, постільна білизна та інший м'який інвентар промарковано частково, тобто закріплено за підопічними не в повному обсязі. Зазначене створює умови, за яких після прання підопічні використовують речі один одного, зокрема, натільну білизну.

20. Під час огляду житлових кімнат підопічних виявлено, що у кімнаті № 11 відсутня ручка на входних дверях. Окрім того, на всіх дверях житлових кімнат встановлені саморобні ручки, які мають неналежний вигляд, а самі двері перебувають у незадовільному стані та потребують заміни або ремонту. (фото 18, 19).

21. У закладі зроблено ремонт у санітарно-гігієнічних приміщеннях (туалетах та душовій), однак виявлено, що на дверях у туалетній кімнаті є вбудований пристрій для закривання, який перебуває у несправному стані, а додаткові засоби зачинення (шпингалет або інший механізм) відсутні. Даний факт унеможливорює їх зачинення зсередини під час користування. Неможливість забезпечити приватність під час користування санвузлом є порушенням базових умов гідного проживання та свідчить про недотримання стандартів у сфері забезпечення приватності. Також у порушення пункту 3.6. розділу VI вимог Мінімальних норм відсутня накладка на унітазі, що створює незручності для користування.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

22. У ході відвідування встановлено, що приміщення відділення не пристосовані до потреб осіб з інвалідністю та підопічних, які належать до маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018. Зокрема, заклад не обладнано ліфтом, що унеможливорює організацію прогулянок для маломобільних та ліжкових підопічних, оскільки житлові кімнати розміщені на другому поверсі будівлі; наявний технічний засіб реабілітації – підйомач – фактично не використовується (фото 20); приміщення для «прогулянок» (балкон) частково захащене речами, подушками та старими матрацами (фото 21).

У коридорах відсутні горизонтальні поручні з обох боків на висоті 0,7–0,9 м для полегшення пересування малорухоливих осіб, що є порушенням пункту 3.1.8 ДБН В.2.2-40:2018.

Ширина дверних отворів в житлових кімнатах становить менше 0,9 м, разом з тим дверні прорізи мають пороги, чим унеможливується безперешкодний доступ підопічних до кімнат.

Вищезазначене створює перешкоди для доступності закладу та реалізації права підопічних на безпечне пересування і перебування у приміщеннях, суперечить вимогам ДБН В.2.2-40:2018, Критеріям діяльності надавачів соціальних послуг, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від

03.03.2020 № 185.

23. У відділенні реабілітаційні заходи для осіб з інвалідністю проводяться неналежним чином. Зокрема, у підопічного П., особи з інвалідністю, відсутня сформована індивідуальна програма реабілітації, через що реабілітаційна послуга, передбачена індивідуальним планом надання соціальних послуг, фактично не реалізується.

Вказане порушує вимоги статті 23 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» та пункту 1 розділу VIII Державного стандарту, який передбачає надання соціальної послуги у формі реабілітації відповідно до індивідуальних програм реабілітації.

Разом з тим, групою НПМ виявлено підопічного із вадами зору (зі слів підопічного В. він повністю втратив зір), проте адміністрацією не вжито заходів щодо встановлення групи інвалідності та не сформовано належну програму реабілітації.

24. Приміщення закладу не обладнане відповідно до потреб осіб із вадами зору, що унеможлиблює створення безпечних та комфортних умов для пересування і перебування.

У порушення вимог пункту 8.3. ДБН В.2.2-40:2018 у приміщеннях відсутні тактильні орієнтири, поручні та інші елементи, що мали б забезпечувати можливість для самостійного пересування.

Порушення права на свободу думки, совісті та релігії (стаття 9 Європейської Конвенції з прав людини).

25. У закладі не облаштовано молитовного простору, що обмежує реалізацію права на свободу світогляду та віросповідання.

Порушення права на ефективні засоби юридичного захисту (стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 57, 59 Конституції України).

26. Відповідно до статті 14 Закону України «Про безоплатну правничу допомогу», отримувачі соціальної послуги належать до категорії осіб, які мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу, що включає заходи захисту, процесуальне представництво, а також допомогу у складанні процесуальних документів.

Однак у закладі не налагоджена співпраця з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правничої допомоги, що порушує право підопічних на своєчасне отримання кваліфікованої професійної правничої допомоги, гарантованої державою.

Інші порушення.

27. При вибіркового ознайомленні з особовими справами підопічних встановлено, що Індивідуальні плани надання соціальної послуги стаціонарного догляду:

не відповідають встановленій формі згідно з додатком 2 до Державного стандарту;

не підписуються надавачем та отримувачами соціальних послуг (пункт 2 розділу IV Державного стандарту);

не містять відомості про виконавців заходів (пункт 3 розділу IV Державного стандарту).

Визначення ступеню індивідуальних потреб не відповідає формі, встановленій згідно з додатком 1 Державного стандарту.

Крім цього, копії документів в особових справах незавірені належним чином.

28. Під час відвідування встановлено, що у відділенні проживає 18 осіб. Водночас з'ясовано, що троє осіб фактично перебувають у закладі без належного документального оформлення та без дотримання встановленого законодавством порядку зарахування до відділення стаціонарного догляду. Тобто фактична чисельність підопічних становить 21 особа.

За інформацією адміністрації, зазначені особи були прийняті до закладу за усним погодженням та на прохання керівника органу місцевого самоврядування у зв'язку зі складними життєвими обставинами. Разом з тим під час вивчення документації не виявлено рішень уповноваженого органу про надання соціальної послуги, відповідних направлень, заяв осіб або їх законних представників, а також наказів керівника закладу чи інших документів, що підтверджують правові підстави їх перебування у відділенні.

Крім того, відсутні медичні документи та висновки лікарсько-консультативної комісії щодо стану здоров'я цих осіб, а також інформація про проходження ними первинного медичного огляду та інших процедур, які зазвичай здійснюються під час зарахування підопічних до стаціонарних установ соціального обслуговування.

Водночас зазначені особи фактично проживають разом з підопічними, які зараховані до відділення у встановленому порядку, користуються матеріально-побутовими ресурсами закладу, зокрема харчуванням та іншими послугами.

Така практика свідчить про надання соціальної послуги стаціонарного догляду без належного правового оформлення та створює ризики порушення прав підопічних, які перебувають у закладі на законних підставах, зокрема щодо забезпечення належних умов проживання, дотримання встановлених норм площі на одну особу, а також санітарно-епідеміологічної безпеки.

29. Групою НПМ також виявлено ранній підйом підопічних у період з 6:00 до 8:00, при цьому сніданок розпочинається лише о 9:00, що призводить до тривалого інтервалу між пробудженням та прийомом їжі (фото 22).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції

заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг відділенням, а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації, надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Чернігівської обласної військової адміністрації.

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації, Чернігівській обласній раді, Прилуцькій районній військовій адміністрації вжити у межах компетенції заходи контролю за виконанням рекомендацій, викладених у звіті за результатами відвідування НПМ.

2. Чернігівському обласному відділенню Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю

сприяти роз'ясненню щодо порядку забезпечення права підопічного П., особи з інвалідністю по зору І групи, на реалізацію державної політики у сфері соціального захисту осіб з інвалідністю та створення умов для його інтеграції в суспільство.

4. Парафіївській селищній раді забезпечити:

усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності

приведення наявного укриття відповідно до вимог чинного законодавства;

обладнання житлових кімнат відділення кнопками виклику персоналу;

облаштування приміщень відділення відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018;

врегулювання питання дотримання мінімальних норм житлової площі у кімнатах відповідно до вимог ДБН В.2.2-18:2007;

відділення необхідним твердим інвентарем відповідно до Мінімальних норм.

5. Комунальному закладу «Центр надання соціальних послуг» Парафіївської селищної ради забезпечити:

вжиття невідкладних заходів щодо усунення порушень прав підопічних;

приведення найпростішого укриття у стан готовності до використання, його належне облаштування та забезпечення доступності для підопічних відповідно до вимог законодавства у сфері цивільного захисту;

належні умови зберігання лікарських засобів, зокрема з дотриманням температурного режиму та контролю вологості;

належний порядок зберігання лікарських засобів, що належать до психотропних та антипсихотичних, із забезпеченням обмеженого доступу та відповідного обліку;

належний контроль щодо прийому ліків відповідно до призначень лікарів;

право на медичне обстеження на охорону здоров'я підопічної К.;

організацію проведення підопічним необхідних консультацій профільних лікарів та виконання призначень за результатами таких консультацій;

ведення обліку та документування випадків смертності підопічних закладу;

можливість приведення ізолятора (карантинної кімнати) відповідно до вимог ДБН В.2.2-40:2018, зокрема щодо наявності санітарно-гігієнічних приміщень;

усунення порушень вимог ДБН В.2.2-18:2007 щодо дотримання допустимої площі проживання підопічних у житлових кімнатах;

персоналізацію одягу та взуття підопічних;

облаштування житлових кімнат кнопками виклику персоналу, зокрема для маломобільних підопічних;

належний технічний стан меблів і дверей, у тому числі встановлення справних дверних ручок, а також облаштування систем фіксації дверей у житлових кімнатах;

санітарно-гігієнічні приміщення справними запірними механізмами (замками, засувками тощо) з метою гарантування приватності та гідних умов користування;

доступність приміщень відділення для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення, зокрема шляхом облаштування горизонтальних поручнів у коридорах, усунення порогів у дверних прорізах, приведення ширини дверних отворів у відповідність до вимог ДБН В.2.2-40:2018 та забезпечення функціонування наявного підйомного пристрою;

облаштування приміщень з урахуванням потреб осіб з порушеннями зору;

належний санітарний стан житлових кімнат, недопущення їх захаращення сторонніми предметами;

належні умови зберігання особистих речей підопічних у шафах, призначених для цього;

дотримання Мінімальних норм, зокрема забезпечення приліжковими килимками та заміни зношених матраців;

належні умови зберігання продуктів харчування, недопущення використання протермінованих продуктів та ураження їх шкідниками;

розроблення технологічних карток страв;

організацію збалансованого та дієтичного харчування підопічних, з урахуванням їх віку та стану здоров'я та забезпечення наявності у раціоні свіжих овочів і фруктів відповідно до встановлених норм;

право на прогулянки осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення;

облаштування кімнати для відвідування підопічних та молитовного простору;

сприяння в отриманні підопічним П., якому встановлена І група інвалідності, індивідуальних програм реабілітації відповідно до чинного законодавства;

приведення індивідуальних планів надання соціальних послуг та документів щодо визначення індивідуальних потреб підопічних відповідно до форм, визначених додатками 1–2 Державного стандарту;

вжиття заходів щодо належного документального оформлення перебування осіб, які фактично проживають у закладі без відповідних правових підстав, або вирішення питання щодо їх подальшого соціального супроводу;

інформування підопічних про державну програму «Доступні ліки»;

налагодження співпраці з системою безоплатної правничої допомоги та укладення відповідного договору;

переглянути та оптимізувати режим дня у відділенні, виходячи з найкращих інтересів підопічних.

Розглянути можливість щодо участі відділення в експериментальному проєкті з організації надання ВПО похилого віку, особам з інвалідністю соціальної послуги стаціонарного догляду за принципом «гроші ходять за людиною» відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 06.09.2024 № 888 «Деякі питання реалізації експериментального проєкту з організації надання внутрішньо переміщеним особам похилого віку, особам з інвалідністю соціальних послуг стаціонарного догляду, підтриманого проживання за принципом «гроші ходять за людиною».

Додаток: фотофіксація на 4 арк.

Керівник групи НПМ

**Головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого з прав людини**

Марина ГИРЯ

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

Фото 11

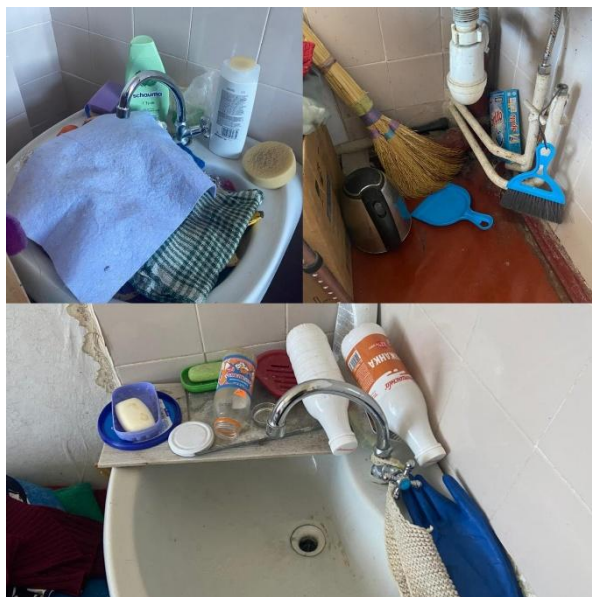

Фото 12

Фото 13

Фото 14

Фото 15

Фото 16

Фото 17

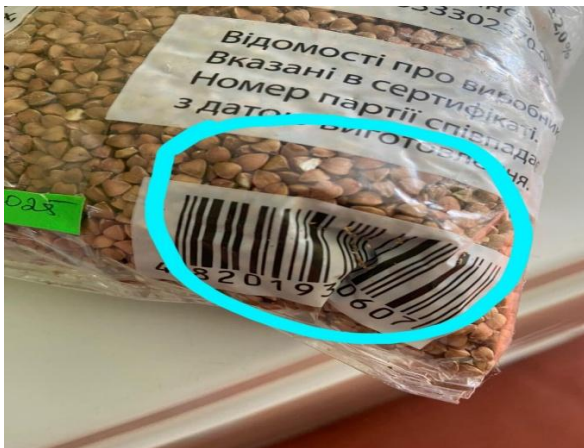

Фото 18

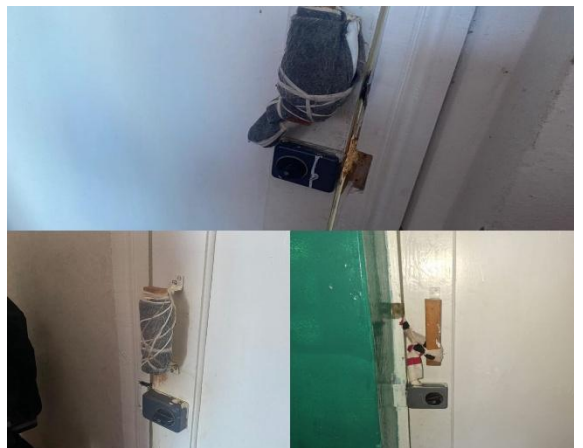

Фото 19

Фото 20

Фото 21

Фото 22

РОЗПОРЯДОК ДНЯ		
В КЗ "ЦНСП"		
Парафіївської селищної ради		
6-00 — 8-00	Вранішній туалет	
9-00 — 9-30	Сніданок	
10-00 — 12-00	Особистий час	
12-30 — 13-00	Обід	
13-30 — 15-30	Особистий час	
16-00 — 16-15	Підвечірок	
17-30 — 18-00	Вечеря	
18-30 — 21-00	Особистий час	
21-00 — 22-00	Вечірній туалет	
22-00 — 6-00	Сон	